

3. Ляшенко[°]Т. Методичні підходи викладання гри на фортепіано //Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки». Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. 2021. №2. С.64-68. URL: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2021-PP-2-64-68>
4. Рябов[°]І. Репертуарний план у класі фортепіано, як основа розвитку фортепіанної майстерності піаніста ДДП імені Івана Франка. Дрогобич : Просвіта. 2021. Вип. 7.
5. Шукайло[°]В.[°]Ф. Педалізація у професійній підготовці піаніста. Харків, 2004.
6. Шулґіна[°]В., Маркевич[°]Н. Юним піаністам. К., 1985.

Кретович Ніна,

викладачка Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко,

Зайцева Надія,

викладачка Полтавської міської школи мистецтв «Мала академія мистецтв» імені Раїси Кириченко (м.°Полтава)

ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП ГРИ НА МУЗИЧНОМУ ІНСТРУМЕНТІ (БАЯН)

***Анотація.** У статті висвітлений початковий період навчання гри на музичному інструменті (баян), що є найбільш важливим і розглядається як фундамент знань і умінь, який визначає подальший рух учня на шляху освоєння інструменту. Це, в свою чергу, висуває особливі вимоги до педагога, до його методики роботи, до системи знань і навичок, що передаються учню. Акцентується увага на роботі виконавського апарату, що зумовлює формування ігрових навичок. Підкреслюється важливість аплікатури, опанування теоретичними музичними знаннями.*

***Ключові слова:** ігрові навички, напруга м'язів, аплікатура, початковий етап навчання.*

У родині акустичного інструментарію баян є одним із найцікавіших аналогів. Це було визнано у Німеччині (2002) на міжнародній музичній конференції. Було зазначено, що цей музичний інструмент може використовуватися для композиторської, концертно-виконавської та навчально-виховної сфер у музичній культурі [3]. Долучення молодого покоління до навчання на цьому інструменті формує музично-естетичні смаки особистості, знайомить їх з кращими надбаннями світового та вітчизняного баянного мистецтва.

Вагомий внесок у питання баянного виконавства зробили В.°Власов, М.°Давидов, Є.°Євдокімова, О.°Міщенко, В.°Підгорний, М.°Різол, А.°Стрілець.

При навчанні гри на баяні важливим є початковий етап опанування музичним інструментом. Різноманітність індивідуальних особливостей учнів у процесі гри привело викладачів до думки, що неможливо розробити єдину, прийнятну для всіх послідовність оволодіння ігровими навичками. Один учень засвоює матеріал швидше, інший повільніше, що обумовлює індивідуальний підхід до учня і визначає методику гри на інструменті.

Провідним елементом у навчанні має бути увага до формування ігрових навичок; адже головна мета – це навчити учня грати на музичному інструменті, підкреслимо – грати музично, виразно. Ця мета має здійснюватися без квапливості, бо поспішність завжди діє у зворотньому напрямку і гальмує процес. Критерій один – якість формування тієї чи іншої навички, що засвоюється на певному етапі навчання. Механічне запам'ятовування необхідно виключити, тому що тільки усвідомлене засвоєння матеріалу дає потрібний результат.

У цьому зв'язку особливої уваги потребує до себе і процес зміни напруги і розслаблення м'язів, бо від цього також залежить стан виконавського апарату. Психологи встановили, що будь-який рух вже викликає напругу м'язів, хоча і непомітну для самої людини. Тому при гри

на музичному інструменті напруга м'язів, причетних до тих чи інших рухів, є природним і необхідним наслідком. Але відомо також, що постійне напруження м'язів призводить до стомлення. Причому, припинення рухів (наприклад, під час короткої паузи) не звільняє м'язи від напруги. Секрет полягає в тому, що увага учня, який грає, відразу ж зосереджується на уявленні наступних рухів, які здійснюються за участю тих же м'язів. Це і є причиною постійної напруги, що веде до скутості. Отже, щоб звільнити м'язи від напруги, необхідно переключити увагу, що спричинило б напруження зовсім інших м'язів. Це дасть короткий перепочинок напруженим м'язам.

Зазначимо, що добір правильної аплікатури є запорукою усвідомленого ставлення до важливості досконалого технічного виконання твору. Обговорення принципів аплікатури, визначення складних моментів, що потребують додаткової уваги з боку аплікатури та контроль над дотриманням встановлених правил, сприяє запобіганню труднощів при виконанні складних уривків музичного твору. На занятті бажаним є пошук найбільш зручного аплікатурного варіанту відповідно до особливостей ігрового апарату учня та пластики його ігрових рухів.

Також рекомендується, щоб учень мав спеціальний зошит для словника, який заповнюється педагогом, нотний зошит спеціально для гам та музичних творів і нотний зошит для самостійного переписування п'єс. Тобто учень не тільки читає п'єси і вчить їх напам'ять, але і переписує їх, тим самим розвиває навички читки нотного тексту, уважного ставлення до нього.

Підкреслимо, що вимоги до учня, що виходять з кінцевої мети, без урахування поступового підходу до неї, незавжди виправдані (а часто виявляються навіть шкідливими). Тому немає необхідності вимагати всього відразу, всього, що необхідно для даного етапу навчання. Адже в початковий період навчання гри на музичному інструменті головним для педагога повинно бути не виконання, а правильне формування і

закріплення виконавських навичок, окремих рухів, прийомів, дій тощо, а також міцне засвоєння необхідних для цього процесу теоретичних знань.

Список використаних джерел

1. Гінзбург°Л.°С. Про роботу над твором: навчальний посібник К. : Освіта. 1953. 65°с.
2. Давидов°М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста. К. 1997.
3. Светов°А. Харківська баянна школа та її видатні представники. // *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти* Зб. наукових праць ХДУМ ім. І. П. Котляревського. Харків, 2009. Вип. 25. С.°90-99.
4. Семешко°А.°А. Баянно-акордеонне мистецтво України на зламі ХХ-ХХІ століть. Довідник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан. 2009. 244°с.
5. Черноіваненко°А.°Д. Баян у поезиці сучасного професійного музичного інструментарію // *Музичне мистецтво і культура*. Одеса : ОДМА. 2002. С.°254-264.

Кузнєцова Оксана,

викладачка вищої категорії
Полтавської міської школи мистецтв
«Мала академія мистецтв»
імені Раїси Кириченко,

Гаврась Андрій,

викладач Полтавської міської школи
мистецтв «Мала академія мистецтв»
імені Раїси Кириченко,

Міхно Віта,

викладачка Полтавської міської школи
мистецтв «Мала академія мистецтв»
імені Раїси Кириченко (м.°Полтава)